

crkva u svijetu

PRILOZI

»KINESKI ČOVJEK«

Sinanthropus Pekinensis

Berard Barčić

Već smo navikli čitati u znanstvenim knjigama i časopsima, školskim udžbenicima i pučkim publikacijama o fosilnim ljudima i fosilnim bićima koja bi predstavljala davne pretke u nizu razvoja čovjeka kao i *prelaznim* oblicima između tih davnih životinjskih oblika i suvremenog čovjeka (*Homo sapiens*). Takvim prelaznim oblikom smatran je i tzv. Pekinški čovjek čiji su fosilni ostaci nađeni u prvoj polovici ovoga stoljeća u Kini u mjestu Šukutjenu, udaljenom oko 50 km od Pekinga. Međutim, fosilni ostaci Pekinškog čovjeka nestali su koncem drugog svjetskog rata. O tome kako su nestali postoje razna mišljenja; vidjet ćemo poslije. O tim fosilnim ostacima Pekinškog čovjeka pojavile su se posljednjih godina kratke vijesti i u našim novinama.¹ Te su vijesti povod ovom članku.

Tri »važna prelazna« oblika u evoluciji čovjeka

Prema Darwinu i čovjek je plod evolucije: razvio se iz uskonosnih majmuna (orangutan, čimpaza, gorila), »pa naj si se naš ponos temu sklepu še tako upira«,² kaže Darwin. Ovo Darwinovo mišljenje kao i nekih drugih evolucionista poslije je napušteno, pa danas većina evolucionista drži da su se i veliki majmuni i suvremeni čovjek (*Homo sapiens*) razvili od nekog davnog zajedničkog oblika od kojega je razvoj išao u dva smjera: jedan u smjeru majmuna a drugi u smjeru čovjeka. Dakako, takav razvojni niz pretpostavlja *prelazne oblike* od onog prvog razvojnog oblika čovjekove grane do suvremenog čovjeka. Kada su otkriveni fosilni ostaci Pekinškog čovjeka, znanstvenici su smatrali da je Pekinški čovjek prelazni oblik, ali s pretežnim oznakama čovjeka. Prozvali su ga *Sinanthropus Pekinensis* (po latinskoj riječi: *Sina* = Kina i grčkoj riječi: *anthropos* = čovjek. Dakle: Kineski čovjek). Kineski čovjek je smatran jednim od tri važna prelazna

¹ »Nestao 'žuti' čovjek«, *Slobodna Dalmacija*, 30. I. 1977, str. 7; »Gdje je 'Pekinški' pračovjek?«, *Vjesnik u srijedu*, 23. III. 1977; »Tajna 'pekinškog čovjeka'«, *Vjesnik*, 21. X. 1989.

² Charles Darwin, *Izvor človeka*, Ljubljana, 1951, str. 154.

oblika, mogli bismo reći jednim od tri veoma važna stupa evolucije čovjeka. Dva druga ranija oblika bila su: čovjek iz Pilttdowna (Engleska), *Eoanthropus Dawsoni* i čovjek iz Jave, *Pithecanthropus erectus*. Osvrnimo se najprije na njih.

Piltdownski čovjek — *Eoanthropus Dawsoni*

Smatran je veoma važnim prelaznim oblikom u evoluciji čovjeka. I nije to bilo bez razloga, kako ćemo odmah vidjeti. God. 1912. Charles Dawson, činovnik i amater u skupljanju fosilnih ostataka, predao je dr. Arthuru Woodwardu, čuvenom paleontologu u Britanskom muzeju, fosilne ostatke (lubanju s donjom čeljusti) čovjeka, za koje je rekao da ih je našao u blizini Pilttdowna, malog mjestanca u grofoviji Sussex. Nalaz iz Pilttdowna bio je prava senzacija, i to zbog oblika i starosti lubanje. Po svom obliku lubanja posve odgovara suvremenom čovjeku (*Homo sapiens*), a donja čeljust je čeljust pravog majmuna. Zaključak se nametao sam po sebi: Čovjek iz Pilttdowna pravi je prelazni oblik između majmuna i čovjeka. Starost tog nalaza datirana je u početak kvartara (ledeno doba), a neki su ga prebacili u tercijar (pliocen). To bi onda bio najstariji poznati fosilni oblik čovjeka. Zato mu je Haeckel predložio, a Dawson prihvatio, ime: *Eoanthropus* (po grčkoj riječi *heos* = zora, svitanje, i *anthropos* = čovjek) *Dawsoni* (u počast pronalazača Ch. Dawsona). Ovaj nalaz bio je trijumf za mnoge evolucioniste.³ Dawson je umro g. 1916, ali vijest iz Pilttdowna, ubačena u svijet, učinila je svoje. Ne samo da su znanstvenici svjetovnjaci prihvatili čovjeka iz Pilttdowna kao sigurni prelazni oblik između majmunolikih oblika i čovjeka, nego su to prihvatili i mnogi znanstvenici iz crkvenih krugova, svećenici i redovnici,⁴ među njima i ugledni isusovac P. Theillard de Chardin.

Ipak je bilo uvaženih paleontologa i geologa, među kojima su Francuz Marcelline Boule i Amerikanac Fairfield Osborn kojima je ovaj nalaz bio sumnjiv. Činila im se nemogućom kombinacija prave ljudske lubanje i prave majmunske čeljusti; to više što u Engleskoj nikada nisu nađeni fosilni ostaci čovjekolikih majmuna. Temeljita sumnja u autentičnost ovog fosilnog nalaza pojavila se g. 1950. kada je dr. Kenneth Oakley, geolog iz Britanskog muzeja u Londonu, analizom dokazao da taj fosilni oblik ne može biti stariji od 50.000 godina (umjesto 500.000, kako se ranije procjenjivala njegova starost). Nastavila su se rentgenska i mikrokemijska ispitivanja lubanje i čeljusti, ostataka popratne faune sisavaca i kamenog oruđa. Ispitivanja su vršila dvanaestorica znanstvenika. Rezultat njihova istraživanja objavljen je g. 1955,⁵ a bio je zaprepašujuć: Falsifikat! Prijevara!⁶ Ne samo da su krivotvoreni (učinjena starijom) donja čeljust i zubi, nego su isto tako krivotvoreni ostaci popratne faune i kameno oruđe. Sve je bilo bojadisano na način piltdownskog pijeska i razbacano na mjestu nalaza. G. 1953. J. S. Weiner je došao na misao: nisu li ljudski zubi u majmunskoj čeljusti izbrušeni i preparirani da bi se mogli smjestiti u majmunsku čeljust? On je sa svojim kolegom prof. W. Le Clarkom preparirao zub čimpaze i izašao je kao onaj kod Pilttdownca. Raznim fizičkim i kemijskim metodama ustanovili su da čeljust potječe od suvremenog majmuna, vjerojatno od orangu-

³ Oduševljenje je bilo toliko da je jedan slikar ovjekovječio na platnu ovaj nalaz. Slika je bila postavljena u Britanskom muzeju u Londonu. Mjesto nalaza bilo je proglašeno nacionalnim spomenikom i bila je postavljena spomen-ploča.

⁴ Od brojnih navodim neke: Vittorio Marcozzi DI-P. Selvaggi u knjizi *L'evoluzione d'oggi*, Massimo, Milano 1966; Vittorio Marcozzi, *Problemi delle origini*, Editrice Università Gregoriana, Roma 1966; M. Grison, *Problèmes d'origines*, Letouzey et Ané, Paris 1954; F. Bergonioux, *La préhistoire et ses problèmes*, Paris 1958.

⁵ Rezultat je objavljen u članku »Further contribution to the solution of the Pilt-downproblem«; izašao je u *Bulletin of the British Museum (National History)*, vol. 2, No 6, London 1955 (prema navodu: Paul Overhage »Das Ende des Pilt-down-Menschen«, u *Stimmen der Zeit*, März 1956, sv. 6, str. 457).

⁶ Vidi o tome P. Overhage: »Gefälschter 'Morgenröttemensch?'« u *Stimmen der Zeit*, April 1954, sv. 7. Od istog autora: »Der Pilt-down Betrug« u *Stimmen der Zeit*, August 1957, str. 385—389. »Najveći falsifikat u povijesti paleontologije« u *Vjesniku u srijedu*, 23. XII. 1953.

tana. Mogli su ustanoviti i kojim se kemikalijama krivotvoritelj služio pri bojadisanju nalaza. Njemu je bila nakana, kaže Weiner, da pomoću fosilnih dokumenata potvrdi starost nalaza (završetak pliocena) — zato je i stavio u piltdownski pijesak ostatke kostiju slonova i vodenkonjâ — i dokaže prelazni oblik majmun-čovjek. U tu svrhu na lubanju suvremenog čovjeka (*Homo sapiens*) stavlja donju čeljust orangutana koju je posebno preparirao: brusio, bojadisao (osobito regiju brade i zglobova, a tako i zube očajne) Krivotvoritelj je, naime, g. 1913. stavio na mjesto nalaza lubanje kutnjak mladog orangutana koji je izbrusio i bojadisao. Zatim je taj kutnjak trijumfalno »našao«! I kutnjak je točno »pripadao« čeljusti koja je opet imala pripadati spomenutoj lubanji. G. 1914. Ch. Dawson je »našao« na mjestu spomenutog nalaza (tzv. Pilt-down I) i nalaze koštanog »oruđa« koje je preuredio nožem. G. 1915. Dawson je inscenirao drugo mjesto nalaza, tzv. Pilt-down II, s istovrsnim nalazima, ali ne tako obilatima. Čovjek »Pilt-down II« trebao je biti potvrda čovjeka »Pilt-down I«.

Tko je krivotvoritelj? Weiner sa sigurnošću smatra da je to učinio Ch. Dawson. Posebno tereti Dawsona to što nema nikakva zapisnika o mjestu nalaza i fosilnih ostataka čovjeka iz Pilt-downa, popratne faune i oruđa. Ono malo što je o tome napisano, nejasno je i neodređeno.

Otkrićem ovog krivotvorenja, *Eoanthropus Dawsoni* je izbačen iz znanstvenog repertoara za evoluciju čovjeka. On je sada samo kuriozitet u Britanskom muzeju u Londonu. Ustanovljenjem ovog krivotvorenja srušen je toliko razglašeni »prelazni oblik« u evoluciji čovjeka koji je godinama — nošen propagandom evolucionistâ — zavodio mnoge znanstvenike.⁷

Čovjek iz Jave — *Pithecanthropus erectus*

God. 1891. nizozemski liječnik E. Dubois našao je u Trinilu na otoku Javi jednu kalotu i jednu bedrenu kost (femur), dva zuba i stanoviti broj kostiju raznih životinja. On je na Međunarodnom kongresu antropologa u Leydenu g. 1895. ustvrdio da je našao fosilne ostatke prelaznog oblika. Na temelju kalote procijenio je kapacitet lubanje na 850 cm³, što bi bilo po sredini kapaciteta između lubanje majmuna i čovjeka. Bedrena kost, koju je našao kojih 10 metara udaljenju od kalote, izgleda čovječja. Dubois tvrdi da je spomenuta bedrena kost pripadala istom individuumu kao i kalota pa zaključuje da je dotično biće hodalo uspravno iako je lubanja bila još majmunske oblika. Starost fosilnih ostataka Dubois datira u završni dio tercijara, u pliocen. Zato se nametao zaključak: Čovjek iz Jave je, u nizu evolucije čovjeka, prelazni oblik između antropomorfnih majmuna i čovjeka. To je, dakle, majmun-čovjek. Zato mu je Haeckel dao ime *Pithecanthropus erectus*: majmun-čovjek koji je hodao uspravno.

Što se tiče kalote, neki smatraju da ona pripada čovjeku, drugi da pripada majmunu, drugi opet da pripada nekom prelaznom obliku. Što se tiče bedrene kosti, znanstvenici se uglavnom slažu da pripada čovjeku. Što se tiče zubi: »Cjelokupnost oznaka zubi ostaje, uza sve to, posve majmunska.«⁸ U pitanje je došao i kapacitet lubanje. »U jednom možemo biti sigurni: budući da se nikako ne može proračunati kapacitet lubanje... može se sa

⁷ Marijan Blažić, iako nije bio evolucionist u Darwinovu smislu, u svojoj knjizi *Evolucija i postanak čovjeka*, Zagreb 1939, prihvaća čovjeka iz Pilt-downa kao istinski oblik u razvoju čovjeka, makar mu čeljust Pilt-downca zadaje poteškoće. I naš uvaženi stručnjak za povijest antropologije, sveučilišni profesor dr. Aleksandar Gahs prihvaća čovjeka iz Pilt-downa kao oblik u nizu razvoja čovjekova tijela i iz toga izvodi razne zaključke. Tako, među ostalim, kaže da je čovjek iz Pilt-downa pripadao nosiocima jezgraške kulture, a po izgledu pripadao bi »neutralnoj i nediferenciranoj *Forma typica*«, u Hrvatskoj enciklopediji, sv. 4, Zagreb 1942, pod natuknicom »Čovjek«, str. 373.

⁸ P. Bergonioux, *La préhistoire et ses problèmes*, Paris 1958., str. 155.

sigurnošću zbaciti kao neutemeljen račun kapaciteta 850 cm³.⁹ Osporena je i starost spomenutih fosilnih nalaza. Madame Selenka je ustanovila da pripadaju pleistocenu a ne pliocenu. Tako je „Hipoteza o čovjeku-majmuni gubila postupno vjerodostojnost. Ona se uglavnom temeljila na pretpostavci da svi nalazi pripadaju istom individuumu. Ali kako dokazati da bedrena kost, tipično ljudska, nađena 10 metara od kalote koja je pretežno majmun-ska, pripada istom individuumu? To više, ako se pretpostavi da dva nalaza pripadaju istom individuumu, onda bi proizlazio autentični monstrum visine 175 cm (račun prema dužini bedrene kosti) i veoma male lubanje; bio bi to pravi mikrocefalni gigant kome ne bi bilo mjesta ni u jednom razvojnem *phylum-u* čovjeka.«¹⁰ »Izvornog čovjeka iz Jave odbacili su autoriteti, kao što je Marcelline Boule; a E. Dubois koji je našao fosil lubanje priznao je prije smrti da je ona dio lubanje nekog gibona.«¹¹

Važno je napomenuti i to da je Dubois zajedno s gore spomenutim nalazima (kalota i bedrena kost) našao i dvije posve ljudske lubanje velikog kapaciteta (1650 cm³ i 1550 cm³). Međutim, on ih je krio punih 30 godina sve do Međunarodnog kongresa zoologa g. 1925, kada su bili poznati rezultati ekspedicije koju je g. 1906. vodila Madame Selenka i kada je općenito bila odbačena njegova pretpostavka da je našao prelazni oblik. To je tzv. nalaz iz Wadjaka. »Predstavljanje lubanja iz Wadjaka, nađenih u isto vrijeme s kalotom, što ga je učinio sam Dubois g. 1925, bilo je, praktički, priznanje da je on krivac prijevare, i to je opće uvjerenje ozbiljnih znanstvenika. Dr D. R. Thompson u svom predgovoru *The Origin of Species* govori o čovjeku iz Jave kao očevidnom primjeru prevare.«¹²

God. 1931. geolozi iz Jave ponovno su pokušali tragati za fosilnim ostacima pračovjeka. Kod mjesta Ngandong na rijeci Solo, oko 30 km daleko od Trinila, nađeno je 11 lubanja, od kojih je pet dobro sačuvano. Kapacitet dviju lubanja (muškarac i žena) procjenjuju na 1316 cm³ i 1175 cm³. Smatraju ih posve ljudskim lubanjama iz pleistocena.

Između g. 1936.—1939. vršena su daljna istraživanja na otoku Javi. G. 1936. nađeni su kod mjesta Modjokorte fosilni ostaci čovjeka kojega su znanstvenici datirali u donji pleistocen i nadjenuli mu ime *Homo modjokortensis*. »Königswald mu je prvi postavio dijagnozu i dopustio bez oklijevanja da se radi o čovjeku; a kad je Weineru pokazao odljev, on je izjavio da se ova lubanja može usporediti s onom Kromanjonskog čovjeka.«¹³ G. 1939. Königswald je našao kod mjesta Sangiran, oko 60 km udaljenog od Trinila, dijelove tako razbijenih lubanja da im se na temelju sačuvanih kalota ne može odrediti kapacitet, pa prema tomu ni njihova narav, odnosno pripadnost. »Neobično je da se na otoku Javi, gdje su na raznim mjestima nađene potpune lubanje, nije našla ni jedna potpuna lubanja od pretpostavljenog čovjeka-majmuna. Osim toga pronalazak kalota sa strane Königswalda, promicatelja evolucije čovjeka od majmuna, bio je pokušaj da dade odgovor na poteškoće koje su izazvali rezultati ekspedicije Madame Selenka iz g. 1906. i iskapanja iz g. 1931. protiv tvrdnje o fosilima iz Trinila. Ovaj pokušaj doziva u pamet pokušaj iz Piltdowna: da se dokaže da je prvi čovjek iz Piltdowna bio istinit zato što je nađen jedan drugi.«¹⁴

Iz ovoga je očito da je povijest *Pithecanthropusa* slična povijesti čovjeka iz Piltdowna. Dosljedno, i njegovo značenje za evoluciju čovjeka jednako je značenju Piltdowna.

⁹ Patrik O'Connell, *Origine e preistoria dell'uomo*, Edizioni Alzani Pinarolo, 1963, str. 109. — *The Origin of Man*; III. dio volumena: *Science of Today and the Problems of Genesis*, 1959.

¹⁰ Vittorio Marozzi, *L'evoluzione d'oggi*, Milano 1956, str. 120.

¹¹ Patrik O'Connell, nav. dj., str. 66.

¹² Patrik O'Connell, nav. dj., str. 107.

¹³ P. Bergonioux, nav. dj., str. 160.

¹⁴ Patrik O'Connell, nav. dj., str. 209—210.

Pekiški čovjek — *Sinanthropus Pekinensis*

I njegova je povijest burna. Na početku izlaganja te povijesti potrebno je odmah napomenuti dva momenta:

— Prvo: do nedavno »nijedan potpun prikaz o slučaju nije bio nikada objavljen jer su sve do nedavna nedostajale potpune informacije o slučaju; — drugo, otkad su eksperti odbacili fosile Piltdownskog čovjeka i Australopitekā (južna Afrika), fosili Pekiškog čovjeka ostali su kao glavni dokaz paleontologije u prilog evolucije čovjeka.¹⁵

Prvi koji je dao cjelovit prikaz povijesti Pekiškog čovjeka jest Patrik O' Connell.¹⁶ »Fosili Pekiškog čovjeka jedini su koji imaju potporu znanstvenih imena. Dosljedno, njima su se služili branitelji evolucije da *podrže* svoju tezu (...). Oni se navode u školskim knjigama raznih narodnosti kao dokaz evolucije čovjeka, a reprodukcija o pretpostavljenom čovjeku-majmunu nalaze se u pekiškim muzejima i u muzeju prirodnih znanosti u Londonu, u muzejima koje stranci mnogo posjećuju. Opisi čovjeka iz Pekinga, prikazanog kao čovjek-majmun, ili kao čovjek u toku evolucije, nalaze se u knjigama vrsnih katoličkih pisaca koji podržavaju teoriju evolucije.«¹⁷

Patrik O' Connell kaže za sebe: »Pisac se (on) nalazio u Kini kada su se vršila iskopavanja u Šukutjenu za vrijeme okupacije Japanaca i poslije njihova odlaska. Iako osobno nije otišao u Peking da istražuje, imao je prednost čitati izvještaje objavljene u kineskim novinama, mjesnim i stranim. Ti su ga izvještaji uvjerali da u javnost nisu iznesene sve činjenice koje se odnose na to pitanje...«¹⁸ Plod njegova proučavanja mnogobrojnih publikacija o Pekiškom čovjeku jest spomenuta njegova knjiga. Po njoj je, uglavnom, i obrađen ovaj prikaz povijesti Pekiškog čovjeka.

Koje su to činjenice koje su se krile od javnosti, ili su ih krivo izvrtali?

1. Za vrijeme iskapanja u Šukutjenu nađeno je 30 lubanja, cjelovitih ili djelomično sačuvanih, 11 čeljusti, 147 zubi od tzv. *Sinanthropusa*. »Svi su ovi fosili posve nestali; na njihovo mjesto postavljeni su odljevi ili modeli načinjeni prema njima.«¹⁹

2. Drugo što se krilo od javnosti jest veličina industrije u Šukutjenu. »Dopuštalo se da je nađen velik broj surovo obrađenog kamenja, neko koštano oruđe, nekoliko hrpa pepela, ali iz objavljenih podataka... nijedan čitalac ne može pogoditi ono što se ranije u davno doba događalo u Šukutjenu. Činjenice su slijedeće. U relativno davno doba u Šukutjenu je bila velika industrija gdje se vadilo vapneno kamenje i od njega se pravilo vapno. Taj kamenolom, unutar brda, na površini od oko 200 m², a u dubini od oko 50 metara, sastojao se od dvije razine. Brijeg, građen od vapnenca, bio je potkopan, i nastao je odron. Vrh brijega je kliznuo i pod tisućama tona kamenja zatrpao sve na objema razinama.«²⁰ Prigodom daljnjih radova »sve kamenje što je palo na gornju razinu i na dio one donje bilo je odstranjeno. Na gornjoj razini nađena je velika hrpa pepela i otpadaka u dužini od 100 metara, širine 30 metara, a dubine 7 metara, snažno zbijena pod silnom hrpom kamenja. Na donjoj razini nađena je hrpa pepela visoka 12 metara... Pod otpacima obiju razina nađeno je na stotine komada kremenog kamenja koje je bilo doneseno izdaleka za gradnju peći (...). U onim hrpama pepela

¹⁵ Isti, nav. dj., str. 65.

¹⁶ Isti, nav. dj.

¹⁷ Patrik O'Connell nabraja nekoliko takvih pisaca: P. Marcozzi DI sa Sveučilišta Gregoriana u Rimu (*L'uomo nel Spazio e nel Tempo*, 1953), P. Espondaburu DI, sa Sveučilišta u Camillas, Španjolska (u *Hacia el Origen del Hombre*, 1956) i Dr. Vanderbroeck sa Sveučilišta u Luvenu, (u *God, Man and the Universe*, str. 123—124); prema Patriku O' Connellu, nav. dj., str. 66.

¹⁸ Patrik O' Connell, nav. dj., str. 67.

¹⁹ Isti, str. 67.

²⁰ Isti, str. 70.

i otpadaka nađene su lubanje tako zvanog *Sinanthropusa*. Zato, kamenje dovezeno izvana i pripremljeno za gradnju, nađeno blizu vapnenačkog kamenoloma, kao i velike hrpe pepela mogu samo jedno značiti: da se ondje pravilo vapno (...). Sa sigurnošću se može smatrati da 30 razbijenih lubanja, nađenih među pepelom i otpacima, bijahu lubanje gibona i makakijā od kojih su u velikom broju nađeni fosilni ostaci u blizini Šukutjena.²¹

3. G. 1934. dr. Pei je našao 3 čovječje lubanje i ostatke kostura od šest ljudskih bića. On je to tajio sve do g. 1939. Poslije je nađeno još 7 takvih fosilnih ostataka. Međutim, malo je onih koji su čuli za *Sinanthropusa*, a koji bi znali da su na istom mjestu gdje su nađene lubanje *Sinanthropusa* »nađeni i fosilni ostaci od deset ljudskih individuuma modernog tipa. Neke knjige koje obrađuju *Sinanthropusa* uopće ne govore o ovim čovječjim fosilima.²² Druge knjige raznih autora, ako spominju tih 10 fosilnih ljudskih ostataka, spominju ih tek usput, a o *Sinanthropusu* opširno pišu, tako da čitalac dobiva dojam da ti nalazi nemaju nikakve važnosti. »Nema nikakvog opravdanja da se ovi ljudski fosili predstave kao da pripadaju kasnijem datumu od datuma lubanje *Sinanthropusa* jer su — bilo jedni, bilo drugi — nađeni zatrpani pod istim odronom koji je usmratio ljudska bića i pokrio pepeo i ruševine u kojima su nađene lubanje *Sinanthropusa* (tj. lubanje gibonā i makakijā. Weindereich koji je vodio iskapanje poslije smrti Blacka zaniijekao je da su ovi ljudski fosili nađeni u nekoj špilji, kao što je to netko rekao.²³

Prvi podaci o Pekinškom čovjeku

Povijest Pekinškog čovjeka počinje g. 1922. kada je dr. Zdansky, profesor na sveučilištu u Upsali, našao u Šukutjenu dva izolirana kutnjaka. Međutim, o njima nije objavljena nikakva vijest sve do g. 1926. Tada su nastavljena iskapanja u Šukutjenu, a financirala ih je Rockefellerova zaklada u Americi sve do g. 1940. kada je Amerika (USA) ušla u rat s Japanom. Rad oko iskapanja povjeren je dr. Liu i dr. B. Bohlinu koji je došao iz Švedske da nadgleda iskapanja nad kojima je upravljanje bilo povjereno dr. Blacku, liječniku i profesoru anatomije na medicinskom koledžu u Pekingu. G. 1927. preuzeli su njihovu dužnost Kinezi: dr. Young i dr. Pei. Poslije dvije godine, radove oko iskapanja preuzeo je sam dr. Pei, pa i pod japanskom okupacijom. Dr. Bohlin je našao jedan kutnjak i predao ga dr. Blacku. Black je uspoređivao ovaj zub sa zubima suvremene kineske djece, sa zubima čimpaze i sa zubima čovjeka iz Piltowna, Neandertalca i drugih, te ustanovio da se ovaj zub znatno razlikuje od spomenutih po svojim bitnim oznakama. Zato Black zaključuje da je dotični zub pripadao nekoj posebnoj rasi, drugačijoj od one *Pithecanthropusa*. Uza sve to što Black nije imao drugog dokaza osim spomenutog kutnjaka, on je na temelju tog jednog zuba okrstio biće kojemu je kutnjak pripadao pripadnikom jedne nove ljudske rase i nazvao ga *Sinanthropus*. O tomu zubu je »objavio izvještaj u *Palaeontologia Sinica* u Pekingu u članku pod naslovom: 'o donjem subu hominida iz nalazišta u Šukutjenu (...)' U tom članku prvi put je upotrijebljena riječ *Sinanthropus*. Dr. Black je izjavio da u ovom zubu ima dokaz da je neko primitivno biće koje je pod nekim vidovima sličilo čovjeku postojalo u davnim vremenima na nalazištu.²⁴ »Glavno zanimanje u ovoj publikaciji, o jednom zubu, stoji u činjenici da je dr. Black otvoreno rekao da je predstavio jednu novu vrstu majmun-čovjek i bio je uvjeren da javnost koju je imao pred sobom neće zahtijevati da on za to donese dokaze.²⁵

²¹ Isti, str. 70.

²² Isti, str. 71.

²³ Isti, str. 72.

²⁴ Isti, str. 74.

²⁵ Isti, str. 75.

Nova verzija o Sinanthropusu

Prema prvoj verziji Sinanthropus bi predstavljao najprimitivnijeg hominida koji je do tada nađen, a koji je bio sposoban tek surovo obrađivati kamenje, ali još nije poznao vatru. Međutim, daljnja istraživanja otkrila su na mjestu nalaza »velike hrpe pepela i stanoviti broj kremenog kamenja dovezenog izvana, što je bio dokaz da je tu bila velika industrija.«²⁶

Usto je g. 1928. na dnu velike hrpe pepela nađena jedna kalota. Ona je imala biti složeni predstavnik Sinanthropusa br. 2. Opis kalote dali su dr. Black i P. Theillard de Chardin. Dr. Black (g. 1931) kaže da ova kalota ima posebne osobitosti i zato joj je dao mjesto različito od svih do tada poznatih hominida i zaključuje da je ovaj Sinanthropus bio biće koje je više sličilo čovjeku nego majmunu. P. T. de Chardin priznaje da ovaj Sinanthropus, zbog svih primitivnih oznaka, sliči velikim majmunima. Međutim, »Lubanja ovdje opisanog Sinanthropusa nema nikakve sličnosti s lubanjom Neanderthalca niti ijednog drugog čovjeka. Bila je to lubanja gibona ili nekog drugog majmuna jer nijedan fosil velikog majmuna nije nađen u Kini.«²⁷

Mišljenje Abbé Breuila

Na sama mjesta bio je pozvan Abbé Breuil, uvaženi autoritet za paleolitičku industriju (inače pristaša evolucije). On je, proučivši do tada poznate nalaze u Šukutjenu, dao potanji izvještaj g. 1932. Iz njegova izvještaja po prvi put izlazi na vidjelo veličina industrije koja se vršila u Šukutjenu. On pripovijeda da je u nižem sloju, pod hrpom pepela i drugih otpadaka, na površini od 132 m², dubokoj 12 m, nađeno 2.000 grubo obrađenog kamenja. U toj hrpi nađene su i lubanje Sinanthropusa i kosti od oko 100 raznih životinja. Zatim daje kratki opis u kojem kaže da pronađene lubanje ne sliče ni na jednu čovječju lubanju nađenu do tada. Zato postavlja »pitanje da li su bića koja su predstavljale ove lubanje, a koje su slične lubanjama životinja, mogle opravdati onu industriju, kako su to pretendirali P. Theillard de Chardin i dr. Dawidson Black. U odgovoru na ovo pitanje izbjegava da se izravno suprotstavi P. T. de Chardinu i D. Blacku koji su ga pozvali u Kinu, nego se ograničava na to da kaže da su prigovori koji se mogu podići protiv ove teorije veoma jaki, ako ne čak nepobitni. S obzirom na starost industrije jednostavno izjavljuje da ona ne sličí industriji paleolitika i da zato ne može poslužiti kao argumenat da se dokaže da je Sinanthropus vrlo star.«²⁸

Svjedočanstvo Marcellina Boulea

M. Boule je smatrao jednim od najvećih, ako ne i najvećim autoritetom kad su u pitanju fosilne lubanje. Pošto je proučio fosilne nalaze iz Šukutjena, on je g. 1937. o tome napisao izvještaj u kojemu među ostalim kaže: »Protiv ove fantastične hipoteze (Abbé Breuila i P. T. de Cardina) da su lubanje koje su slične lubanjama majmuna lubanje vlasnika one veličanstvene industrije, ja si dozvoljavam izreći mišljenje koje je više u skladu sa zaključcima što proizlaze iz mojih studija, tj. da je lovac (koji je razbio lubanje) bio pravi čovjek, i da je obrađeno kamenje... bilo njegovo djelo.«²⁹ Boule »nadodaje bilješku da je na svim lubanjama Sinanthropusa bila na vrhu lubanje na zatiljku rupa, za koju se predmijeva da je bila napravljena da se izvadi mozak koji se smatrao biranim jelom. Zbog te činjenice bilo je postavljeno pitanje da li je Sinanthropus bio kanibal. Ako se prihvati pravorjek Boulea da je Sinanthropus bio makak ili majmun ubijen od rad-

²⁶ Isti, str. 75.

²⁷ Isti, str. 778.

²⁸ Isti, str. 79.

²⁹ Citiramo prema nav. djelu Patrika O' Connella, str. 78-79.

nika kamenoloma, ne postavlja se naravno nikakvo pitanje kanibalizma. Pravorjek Boulea potvrđen je i jednom novom potankošću koja je bila otkrivena: da su sve nađene lubanje (osim onih pravog čovjeka) bile udarene nekim tupim oruđem i da je udarac koji je prouzročio smrt bio zadan izvana (V. *La Pensée Catholique*, 1948, N. 7, str. 95).³⁰

Druga verzija *Sinanthropusa* dr. Blacka

Prema prvoj verziji, na temelju jednog nađenog zuba, *Sinanthropus* je prikazan kao najprimitivniji hominid što je do tada bio otkriven. »Druga verzija prikazuje ga kao najnaprednijega od hominida, većeg i boljeg od *Pithecanthropusa* ili čovjeka iz Jave, ali nižeg od čovjeka iz Neandertala. Dr. Black je utrošio dvije godine da napravi model *Sinanthropusa* i da ga opiše dajući mjere i uspoređujući ih s mjerama modela lubanje *Pithecanthropusa* i čovjeka iz Neandertala kako su ga predstavljali pristalice teorije evolucije čovjeka (...). Prvo što treba primjetiti jest to da je taj model napravljen od mitskog *Sinanthropusa*, a ne kao slika opisa lubanje kako su je opisali P. T. de Chardin, Abbé Breuil i dr. Boule. Prvo, na vrhu lubanja nađenih među otpacima bila je rupa za koju se pretpostavlja da je bila napravljena da se izvadi moždana tvar (V. *Les Hommes Fossiles*, izd. iz 1952, str. 138), a P. T. de Chardin kaže da je to istina u slučaju ove posebne lubanje... U modelu što ga je napravio dr. Black nema nikakve rupe, postoje samo znakovi napuklina. Drugo, dr. Black je sa svojim računima dao modelu moždanski kapacitet od 960 cm³. Ti računi su pogrešni. Dr. Weindereich je mjerio model i našao kapacitet 915 cm³ (V. *Les Hommes Fossiles*, str. 139). P. T. de Chardin u svom opisu lubanje, kakva je bila prije nego se odstranila zemlja iz nutrine, kaže da je lubanja bila mala, da je sličila lubanji majmuna... i da je kapacitet mozga malen. Stoga, u lubanji koju je opisao P. T. de Chardin nije bilo mjesta za mozak od 960 (915) cm³. Budući da je to bio mozak nekog gibona ili makakija a ne nekog velikog majmuna, vjerojatnije nije bio veći od 400 cm³.³¹ Iz toga proizlazi da model nije bio vjerna slika lubanje, te da je opis modela umjetan. Svrha, izražena dokumentom, bila je da prikaže lubanju *Sinanthropusa* intermedijalnom između lubanje čovjeka iz Neandertala i lubanje čovjeka iz Jave. Danas svi glavni autoriteti o ljudskim fosilima (kao Boule, Vallois i Weindereich) priznaju da je mozak čovjeka iz Neandertala prosječno bio veći od mozga suvremenog čovjeka i da oblik lubanje, koja je bila dolicocefalna, nije pokazivao manju inteligenciju... Stoga nije imalo nikakve svrhe usporediti mitsku lubanju *Sinanthropusa* s lubanjom čovjeka iz Neandertala; još manje je imalo smisla usporediti je s lubanjom čovjeka iz Jave, kad ju je dr. Marcelin Boule proglasio lubanjom velikog gibona, a sam dr. Dubois je to priznao prije smrti.³²

Dokument dr. Blacka prihvatili su mnogi katolički pisci, kao npr. P. V. Marcozzi, profesor na Gregorijani, i P. Ezpondabura, profesor na papinskom Sveučilištu Camillas u Španjolskoj, M. Grison, profesor u sjemeništu Saint-Sulpice, i drugi.

»Ali niti model niti opis što ga je dao dr. Black ne odgovaraju opisu što su ga dala tri neovisna očevica. Opis ne odgovara čak ni opisanom umjetnom modelu.«³³

»Dr. Black je, pošto je završio model lubanje *Sinanthropusa*, napravio model dviju čeljusti, jednu mladog tipa a drugu odrasloga i rekao je da one predstavljaju iznenađujuću sličnost ljudskim čeljustima.«³⁴

³⁰ Patrik O'Connell, nav. dj., str. 80.

³¹ Isti, str. 80—81.

³² Isti, str. 32.

³³ Isti, str. 83.

³⁴ Isti, str. 83.

Međutim, dr. Weindereich, američki građanin njemačkog podrijetla, koji je naslijedio dr. Blacka poslije njegove smrti, »potpuno je zabacio sliku čeljusti Sinanthropusa koju je napravio dr. Black, napominjući da je ona napravljena od dva dijela, od dvije različite čeljusti: jedna od odraslog primjerka a druga od mladoga sa svrhom... da bi sličila ljudskoj čeljusti.«³⁵ U vezi s time kaže dr. Vallois »da je dr. Black otišao predaleko tvrdeći da je bila sličnost između dviju čeljusti Sinanthropusa i čovjeka.«³⁶

Otkriće kostura pravih ljudi

God. 1934. dr. Pei je našao tri potpune lubanje odraslih bića (koje nisu bile oštećene kao lubanje Sinanthropusa), stanovit broj bedrenih kostiju i dijelova ljudskih kostura. Sve je to nađeno na istom mjestu »među otpacima i u pepelu kao i lubanje Sinanthropusa. P. T. de Chardin je to potvrdio i kazao da je to nađeno »među otpacima i u pepelu kao i lubanje Sinanthropusa, ali po strani i netaknuto, i da su to bili fosilni ostaci ne Sinanthropusa nego pravih ljudi.«³⁷ To su isto potvrdili dr. Weindenreich i dr. Pei. Nakon smrti dr. Blacka (ožujak 1934) iskapanja je nastavio dr. Weindereich. O spomenutim nalazima pravog čovjeka (*Homo sapiens*) on nije tada ništa objavio, kako bi se inače očekivalo, nego tek g. 1939, ali je potvrdio ono što je rekao P. T. de Cardin.

Treća verzija Sinanthropusa

G. 1937. P. T. de Chardin u jednom svom članku u *Etudes* (revija otaca isusovaca) kaže da je dr. Pei našao g. 1936. tri potpune lubanje Sinanthropusa i dijelove ostalih lubanja. Prema najvećem primjerku od ovih triju lubanja dr. Weindereich je napravio model, i to model lubanje žene. To bi bio Sinanthropus br. 3. Poslije je, na njegovu molbu, kiparica Swan napravila prirodnu glavu te žene. Kip slični na čovjeka iz Neandertala. Značajno je, međutim, da je dr. Weindereich objavio fotografije lubanja pravih ljudi, ali nikada nije objavio fotografije lubanja po kojima je napravio spomenuti model žene. Nema nikakva dokaza da je postojao original po kojemu je bio napravljen ovaj model. Danas ne postoji nikakav trag tih lubanja, navodno nađenih g. 1936. Budući da P. T. de Chardin, spominjući tri lubanje velikog kapaciteta iz g. 1936. ne daje nikakav njihov opis — iako je dao opis lubanja nađenih g. 1929. — Patrik O' Connell drži da su »čista izmišljotina.«³⁸

Dr. Weindereich je obradio fosilni materijal iz Šukutjena. Opisujući čeljusti i zube dolazi do zaključka da ni čeljusti ni zubi ne pripadaju čovjeku ni velikim majmunima, nego da vjerojatno pripadaju gibbonima ili makakima. Što se tiče bedrenih kostiju, Weindereich se ne usuđuje ustvrditi da bi one bile dokaz da je to biće hodilo uspravno.

G. 1942. P. T. de Chardin održao je na Katoličkom sveučilištu u Pekingu predavanje o novim fosilnim nalazima ljudi. »... govorio je o čovjeku iz Pekinga, o čovjeku iz Jave, Australopitecima iz južne Afrike i o čovjeku iz Neandertala. On je prikazao Australopiteke kao velike majmune na putu da postanu ljudi, a druge kao 'hominide' u procesu evolucije... On je završio svoj izvještaj tvrdeći — budući da je sada dokazano da je čovjek rezultat evolucije — da su se sve životinje razvile iz prvotnog kozmičkog materijala te da će se čovjek nastaviti razvijati prema velikom savršenstvu (V. *L'Apparition de l'Homme*, str. 172—173).«³⁹

³⁵ Isti, str. 87.

³⁶ Isti, str. 83—84.

³⁷ Isti, str. 86.

³⁸ Isti, str. 89.

³⁹ Isti, str. 93—94.

Kako je otkrivena prevara o Pekinškom čovjeku?

Dvije su stvari tome pridonijele: objavljivanje prije spomenutog govora P. Theillarda de Chardina u reviji *Psyché* i zbirka svih članaka koje je P. T. de Chardin napisao za vrijeme svoga života o fosilnim nalazima u Šukutjenu, a koje je poslije njegove smrti pripremila jedna međunarodna komisija, sastavljena od istaknutih predstavnika teorije evolucije, i objavila g. 1956. pod naslovom *L'Apparition de l'Homme*.

Kada je spomenuti članak bio objavljen, dr. A. Dubois i O. Fribault primjetili su da u izvještaju P. T. de Chardina nema spomena o golemoj hrpi pepela i o velikoj industriji u Šukutjenu, o čemu je Abbé Breuil opširno pisao. Bilo im je jasno da postoji razlika između izvještaja P. T. de Chardina i izvještaja Abbéa Breuila. Zato su njih dvojica objavili u *La Pensée Catholique* g. 1948. sve informacije koje su im tada bile na raspolaganju o svemu onome što se našlo u Šukutjenu. Te informacije bile su uzete iz već spomenutih članaka Abbéa Breuila i opisa Marcellina Boulea i iz raznih revija. Ali istom kada su svi članci P. T. de Chardina bili sabrani i objavljeni u obliku knjige, bilo je moguće formulirati cijelu povijest čovjeka iz Pekinga.⁴⁰ Tada se moglo vidjeti kako P. T. de Chardin nepotpuno i netočno izvješćuje o fosilnim ostacima čovjeka iz Pekinga. U svom izvještaju iz g. 1930. kaže da nema nikakva traga o golemim hrpama pepela i velikoj industriji, iako su gotovo u isto vrijeme obratno dokazali Abbé Breuil i Marcellin Boule. U svom članku iz g. 1934. dopušta P. T. de Chardin tragove vatre i znakova industrije, ali nije čuo opstojnost fosilnog *Homo sapiens* koga Boule pretpostavlja da protumači onu veliku industriju u Šukutjenu. U članku g. 1937. kaže da su fosili čovjeka iz Pekinga nađeni u špilji. »Međutim, Weindereich, koji je vodio iskapanja g. 1934—1940, posve je zanijekao opstojnost bilo kakve naravne špilje, bilo na donjoj bilo na gornjoj razini.«⁴¹ U povijesti Pekinškog čovjeka špilja je odigrala svoju propagandnu ulogu. Ona je trebala potvrditi da je u njoj živio čovjek, onaj davni *Sinanthropus*. Kao takva, bila je općenito prihvaćena. Usprkos činjeničnom stanju, provjerenom prigodom otkapanja mjesta nalaza, ona je i danas prisutna u znanstvenim djelima, enciklopedijama i školskim udžbenicima.⁴²

Članci P. T. de Chardina imali su velik utjecaj u katoličkim krugovima. U vezi s time dr. A. Dubois i O. Fribault u već spomenutom članku u *La Pensée Catholique* kažu: Dok su tvrdnje P. T. de Chardina među laicima bile primljene s rezervom, njegovi su zaključci na vjerskom polju bili primljeni bezuvjetno, bilo u krugu redovnika, bilo među svjetovnim klerom. Kaže se čak da su njegovi članci utjecali na nastavu u francuskim katoličkim školama i čak u crkvenim sjemeništima.«⁴³

P. T. de Chardin slovio je u tim krugovima kao veliki autoritet u pitanju fosilnih ljudi. »Njegova umišljenost da ga smatraju autoritetom o davnim fosilnim ljudima temeljila se je gotovo posve na njegovu izvještaju o čovjeku iz Piltdowna i čovjeku iz Pekinga. Ni u jednom od ova dva slučaja nije pokazao da posjeduje sposobnost kritičnosti i neovisnog suda; ali vanredno je poznavao termine koje su upotrebljavali geolozi i paleontolozi. Stoga je on mogao opisati vanjštinu lubanje koju je »otkrio« dr. Black i reći da su

⁴⁰ Isti, str. 94—95.

⁴¹ Isti, str. 96.

⁴² »Brzo smo se osvjedočili da se nalazimo pred starom špiljom s mnogim račvanjima, ispunjenom trajnim rušenjem stropa« (P. Bergonioux u *La Préhistoire et ses Problèmes*, Paris 1958, str. 166). — »U veoma davno doba voda je izdubila u brijegu šuplinu i pukotine i napravila brojne špilje. Životinje i — ako se može pouzdati također u svjedočanstvo nadenih zubi — ljudi su se sklonili i živjeli u ovim prirodnim skloništim« (Ruth Moore u *Le commencement de l'homme*, Arthaud 1957, str. 230). — »Ležište kod Su-Ku-Tjena sastoji se iz naslaga u špilji kojoj se svod srušio« (Hrvatska enciklopedija, sv. IV, Zagreb 1942, str. 335). — »U pećini Chou-Kou-Tien iskopani su slojevi Pleistocena« (Enciklopedija Leksikografskog zavoda, Zagreb 1966, str. 709).

⁴³ Citirano prema nav. djelu Patrik O'Connell, str. 97.

g. 1934. bile nađene tri lubanje odraslih ljudskih bića; očito, pošto je bio obaviješten, on je izvjestio o tim lubanjama kao lubanjama *Sinanthropusa*; i opet ih je našao g. 1936.⁴⁴

Iz svega što je rečeno o čovjeku iz Pekinga Patric O' Connell zaključuje:

»1. Lubanje i dijelovi lubanja (oko 30), nađene u pepelu i otpacima, zaci-jelo nisu bile ljudske. Po vanjštinj one su upravo sličile lubanjama velikih majmuna gibonā i makakijā čiji su fosilni ostaci nađeni u zoni. Čeljusti i zubi, pod nekim vidovima, sličili su, a po nekima razlikovali se od onih velikih majmuna; ovi fosili očito nisu bili ljudski; može se pretpostaviti da su pripadali gibonima ili makakima.

2. Nema nikakve sumnje da su tri lubanje odraslih, za koje P. T. de Char-din tvrdi da ih je g. 1934. našao dr. Pei, bile posve ljudske. To su potvrdili dr. Weindereich i dr. Pei.

3a. *Sinanthropus* br. 1, temeljen na dokazu o jednom zubu, koji sigurno nije bio ljudski, jednostavno je proizvod mašte dr. Blacka.

3b. *Sinanthropus* br. 2, temeljen na umjetnom modelu koji nikako ne odgo-vara opisu lubanje — po kojoj se pretpostavlja da je bio načinjen — što su ga dali dr. Boule, Abbé Breuil i P. T. de Chardin, također je proizvod mašte dr. Blacka, kao što je i dokument od 110 stranica u kojem ga opisuje.

3c. *Sinanthropus* br. 3 dr. Weindereicha nema ništa zajedničko s onim dr. Blacka osim imena. Lubanja žene, po kojoj je — tobože — bila napravljena, bila je uništena; ne može se naći čak ni opis nego samo model i fotografije modela prema kojima sliči na ljudsku lubanju.

Ne postoji nikakav dokaz o trima lubanjama *Sinanthropusa* za koje P. T. de Chardin tvrdi da su bile nađene god. 1936. Može se predmijevati da su to lubanje pravih ljudi i žena, nađenih g. 1934.

4. Nije postojala nikakva prirodna špilja niti na donjoj niti na gornjoj razini. Udubinu, nađenu na donjoj razini, o kojoj se govori kao *Kotsetang cave*, dr. Pei, dr. Weindereich i Abbé Breuil nazvali su 'umjetnom špiljom'. Da je to bila umjetna špilja, dokazano je time što je jedan odjel od 132 m², u dubini od 12 metara, bio na dnu iskopan među otpacima i pepelom. Na dnu ovog odjela bila je nađena lubanja *Sinanthropusa*, o kojem govori dr. Black u svom dokumentu iz g. 1931. Mjesto gornje razine, gdje su nađeni fosili pravih ljudi i žena i koje (mjesto, op. moja) P. T. de Chardin zove 'gornja špilja', dr. Weindereich je nazvao 'takozvana špilja'. Weindereich kaže da su nađene kosti kosturā od oko deset ljudskih bića, da su ta bića očito pripadala istoj obitelji i da su umrla nasilnom smrću. Očito da su ona bila zatrpana istim odronom koji je pokrio lubanje majmunā (*Sinanthropus*) i pepeco.⁴⁵

Kako je nestao Pekinški čovjek?

»Sudbina Pekinškog čovjeka... ostaje velikom međunarodnom tajnom. Po-javio se iz gustih tama koje su pokrivale početke čovječanstva, da bi postao predmet klicanja svega svijeta; zahvaćen je zatim vihorom suvremenog rata, da bi posve nestao. Takva je bila neobična sudbina Pekinškog čovjeka.⁴⁶

O tome kako je nestao Pekinški čovjek postoje razna mišljenja i nagađanja. Prema nekima fosilni ostaci Pekinškog čovjeka nestali su kada su Japanci okupirali Kinu. Prema drugima Japanci su ih odnijeli sa sobom prigodom

⁴⁴ Patrik O'Connell, nav. dj., str. 99.

⁴⁵ Isti, str. 10—101.

⁴⁶ Ruth Moore, *Les commencements de l'homme*, Arthaud 1957, str. 247.

povlačenja iz Kine na koncu drugog svjetskog rata. Prema drugima opet odnijeli su ih Amerikanci (na molbu Kineza) u Ameriku da taj materijal ne bi pao u ruke Japanaca. Nijedna, međutim, od tih verzija nije točna. »Činjenica je da se s iskapanjem nastavilo bez poteškoće za vrijeme japanske okupacije. Dr. Weindereich, predstavnik Rockfellerove zaklade, nastavio je iskapanje za vrijeme japanske okupacije od g. 1937. (kada su Japanci osvojili Peking) sve do g. 1940. kada je otputovao u Ameriku. On se nije tužio ni na kakvo ometanje Japanaca. Naprotiv, g. 1943, nakon svog povratka u Ameriku, napisao je članak o lubanjama koje su nađene g. 1934. u Sukutjenu i objavio ga u *Palaeontologia Sinica*. To znači da je članak prošao kroz ruke Japanaca, i da su lubanje još g. 1943. bile sačuvane. Još je jednom spomenuo ove lubanje o. 1945. na Sveučilištu u Kaliforniji u jednom nizu predavanja koja su bila objavljena pod naslovom *Apes, Giants and Men* (Majmuni, giganti i ljudi). Weindereich je, dakle, vjerovao da su lubanje još bile sačuvane g. 1945. kada su se Japanci predali. Priča, proširena u Kini i izvan Kine, da su se Japanci domogli fosila poslije predaje, očito je lažna, jer su Japanci nakon predaje bili jednostavno ratni zarobljenici. Nije, stoga, moguće da su oni fosile odnijeli u Japan. Svi su Japanci, vojnici i građanske osobe, bili evakuirani iz Kine i nisu mogli ništa odnijeti sa sobom. Dr. Pei, koji je nastavio rad pod Japancima poslije odlaska dr. Weindereicha, imao je jaki razlog da uništi fosile jer modeli za koje se smatralo da su reprodukcije fosila, nisu odgovarali opisu lubanja što su ga učinila tri neovisna očevica: dr. Marcelline Boule, P. T. de Chardin i Abbé Breuille. Lubanje su, stoga, bile uništene, prije negoli se kineska vlast vratila u Peking, sa svrhom da uništi dokaz prevare velikih dimenzija.«⁴⁷

God. 1951. dr. Pei je žestoko optužio USA da su ukrale čovjeka iz Pekinga, a g. 1952. dr. Yang-Šien, šef kineskog instituta za antropologiju u Pekingu, još je žešće napao USA tvrdeći da se fosilni ostaci Pekinškog čovjeka nalaze u prirodoslovnom muzeju u New Yorku. Amerikanci su tu optužbu nazvali običnom komunističkom propagandom budući da u spomenutom muzeju nema nikakvih ostataka Pekinškog čovjeka.

Navedene činjenice jasno govore da je Pekinški čovjek (*Sinanthropus Pekinensis*) znanstveno isključen iz repertoara tzv. prelaznih oblika u evoluciji čovjeka i, dosljedno, da je njegova vrijednost za evoluciju čovjeka iz životinjskih oblika jednaka vrijednosti njegovih dvaju pobratima: *Pitdownca* (*Eoanthropus Dawsoni*) i čovjeka iz Jave (*Pithecanthropus erectus*).

SINANTHROPUS PEKINENSIS

Résumé

On y traite des fossiles des êtres considérés par certains paléontologistes comme anatomiquement intermédiaires entre le singe et l'homme: *Sinanthropus Pekinensis*, *Pithecanthropus erectus*, *Eoanthropus Dawsoni*. L'auteur informe, qu' on est certain qu' ils étaient falsifiés (*Eoanthropus Dawsoni*) et dans des livres interprétés d'une façon erronée.

⁴⁷ Patrik O' Connell, nav. dj., str. 68—69.